

Bir İnsanlık Suçu: Suyun Metalaştırılması - Ö.Eylem Tuncaelli*

Pazartesi, 26 Mayıs 2008 18:30

<http://www.politeknik.org.tr/>

Giriş

Su kaynaklarının kötü yönetimi, sınırlı imkanlar ve çevresel değişiklikler yüzünden temiz içme suyuna ulaşamayan insan sayısı giderek artmaktadır. Su; ekolojik yaşam, içme-kullanma, tarım, enerji ve sanayi için gerekli, sosyal ve ekonomik gelişme için vazgeçilmez bir değerdir. Bu noktada, su politikası ve su yönetimi, gerek küresel ölçekte gerekse de ulusal ölçekte büyük önem taşımaktadır.

Su haklarının erozyonu artık küresel bir olaydır. Neoliberal politikalarla su ve su hizmetlerinin yönetilmesi dünyanın birçok yerinde milyonlarca insanı içme suyuna erişimini engellemektedir. İçme suyundan yoksun bırakılan bu insanların özü itibari ile kamuya ait suyun özelleştirilmesi sırasında yaşadıkları korkunç tablolar önümüzde durmaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de Su

Yeryüzündeki suyun sadece %3’ü tatlı sudur. Tatlı su miktarının sadece %1’i erişilebilir durumdadır. Geride bıraktığımız yüzyılda dünya nüfusu 4 kat artarken, su ihtiyacı 9 katına çıkmış; endüstri, geçtiğimiz yüzyılın başında kullandığı su miktarının 40 kat fazlasını kullanıyorken 2000’li yıllara merhaba demiştir. Bu rakamlar arasındaki en çarpıcı gerçek ise yerkürede kullanılan suyun %85’inin, yerküre nüfusunun %12’si tarafından kullanıldığıdır.

1900’de erişilebilir suyun %7’si kullanılırken, yüzyılın sonuna doğru bu oran %25’e yükselmiştir. Tarihte erişime açık suyun bu denli çok olduğu bir dönemde kıtlıktan bahsediyor olmak ciddi bir çelişkidir. Suyun sınırlı olmasını, su kıtlığı olarak ifade etmek politik anlamda felakete yol açacak bir tanımlamadır.

Dünyada kişi başına günlük ortalama kentsel su tüketimi WHO standartlarında 150 litre olarak kabul edilmektedir. Sanayileşmiş ülkelerde ortalama kentsel tüketim 266 lt/kişi-gün iken Afrika ülkelerinin ortalaması 67 lt/kişi-gündür.

Kişi başına günlük ortalama kentsel su tüketimi (Litre)

Kabul edilen dünya ortalaması	150
Sanayileşmiş ülkeler ortalaması	266
Afrika ülkeleri ortalaması	67
Asya ülkeleri ortalaması	143
Güney Amerika ortalaması	184
Arap ülkeleri ortalaması	158
Türkiye	111

Dünya genelinde su kaynaklarının büyük bölümü kamu mülkiyetinde bulunmaktadır ve su hizmetleri ortalama olarak Asya ülkelerinde %99’u, Afrika’da %97’si, Orta ve Doğu

Avrupa ile Güney Amerika'da %96'sı, Kuzey Amerika'da %95'i, Batı Avrupa ülkelerinde %80'i kamu kurumları tarafından yönetilmektedir.

Bugün dünya nüfusunun yalnızca %5'i suyu ulusötesi şirketlerden satın aldığı halde, bu şirketlerin yıllık gelirleri dünya petrol ticaretinin yıllık gelirinin yarısına ulaşmış durumdadır.

Dünya Bankası, su piyasasının büyüme hedefini revize ettiklerini ve yeni tahminlerin 1 trilyon \$'ı aştığını açıklamıştır.

Sudan rant umanlar bu yöndeki kavgalarını verirken yerküre üzerindeki mevcut durum ise içler acısıdır:

- Dünya çapında 1.2 milyar insan temiz su kullanamamakta,
- 2.5 milyar kişi ise kanalizasyon sisteminden yoksun yaşamakta,
- İçme suyuna atıksuların karışmasıyla yılda 5 milyon kişi salgın hastalıklardan ölmekte,
- Yine 2.4 milyar insan banyo ve tuvaletten mahrum yaşamakta,
- Dünyada kullanılan suyun %85'ini nüfusun %12'si tüketmektedir.
- Avrupa'da ortalama su kullanımı 200–300 litre/gün ve Amerika Birleşik Devletleri'nde 575 litre/gün olmasına rağmen kalkınmakta olan ülkelerde yaşayan halkın beşte biri insan hakkı olarak kabul edilen en az 20 litre/gün suya ulaşamamaktadır.
- Oysaki bilinmektedir ki hijyen koşullarının sağlanabilmesi için bir kişinin günde 50 lt suya ihtiyacı bulunmaktadır. Kalkınmakta olan ülkelerde en zengin halkın %20'si şebeke sistemi ile ulaşan suyun %85'ini, halkın en yoksul %20'lik kısmı ise sadece %25'ini kullanabilmektedir.
- Türkiye'de kişi başına düşen yıllık su miktarı, yanlış su politikaları ve uygulamaları ile hızla azalmaktadır. 1990'larda 3500 m³/kişi-yıl olan bu miktar günümüzde 1400 m³'lere düşmüş durumdadır.
- **Türkiye'de su hizmetleri açısından durum ise şöyle özetlenebilir:**
 - Her beş kişiden dördü belediye hizmetlerinden yararlanmakta ve çevre sağlığı açısından belediyelerin vereceği hizmete bağlı bir yaşam sürmektedir.
 - Belediyelerin %69'u kanalizasyon şebekesine sahiptir.
 - Mevcut 3225 belediyenin 324'ünün atıksuları 195 atıksu arıtma tesisi ile arıtılmaktadır.
 - 3225 belediyeden içme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı ise yalnızca 304'tür.

Dünyada Durum

Neoliberal ideologlar, durumu “su enderdir; ender malları hangi kurallar ile yönetiyorsak suyu da aynı kurallar bütünü ile yönetmeliyiz” diyerek formüle etmektedirler. Suyu erişim, kıtlık kanunlarına göre düzenlenirse, yoksullar bir damla suya bile hasret kalırlar ki dünyada bunun örnekleri de yaşanmıştır.

Güney Amerika

Bolivya

Tüm Dünya'da olduğu gibi Bolivya'da da suyun metalaştırılmasının öncü aktörü Dünya Bankası'dır. 1999 yılında Cochabamba Belediyesi'ne ait su kurumu olan SEMAPA'nın Bechtel'in bir yan şirketi olan International Water'a imtiyaz hakkının devri ile özelleştirilme tavsiye edilmiştir. Ekim 1999'da, hükümet yardımlarını sona erdiren ve özelleştirmeye izin veren İçme Suyu ve Sağlık Önlemleri Yasası kabul edilmiştir. İmtiyaz hakkının devrini takip eden günlerde su fiyatları %200 artmış ve asgari ücretin ayda 100 \$'dan az olduğu bir şehirde, su faturası ayda 20 \$'a ulaşmıştır. 20 \$ beş kişilik bir ailenin neredeyse iki haftalık mutfak masraflarına denk gelmektedir. Halkın suya erişiminin engellenmesinin ardından 2000 yılının başında Suyu ve Yaşamı Koruma Koalisyonu kurulmuş ve bu ittifak, kitlesel sefeberlikle şehri dört günlüğüne kapatma kararı almıştır. Bir ay içinde, milyonlarca Bolivyalı Cochabamba'ya yürümüştür ve yapılan genel grev ile tüm ulaşımın durması sağlanmıştır. Gelişmeler üzerine Hükümet, halkın fiyat artışını geri çekmeyi vaat etmiştir. Bu vaadin gerçekleşmemesi üzerine Ekim 1999'ta kabul edilen İçme Suyu ve Sağlık Önlemleri Yasası'nın ve ilgili tüm alt mevzuatın iptali için bir yürüyüş örgütlenmiştir.

Hükümet Nisan 2000'de pazar yasasıyla su protestocularını susturmayı denemiş; eylemciler tutuklanmış, protestocular öldürülmüş ve medya sansüre uğramıştır. Bu kanlı savaş halkın zaferi ile sonuçlanmış ve Bechtel Bolivya'yı terk etmiştir. SEMAPA ve borçları, işçilere ve halka devredilmiştir.

Fakat özelleştirme sürecinin başında yapılan anlaşmalar, anlaşmaların imzacıları kadar acımasız olduğunu da kısa sürede göstermiştir. Kasım 2001'de Şirket Bolivya devletine karşı, WTO'nun Tahkim mekanizması olarak kullandığı Dünya Bankası'nın ICSID-Yatırım Uyuşmazlıklarının Uluslararası Çözüm Merkezinde 25 milyon \$ tutarında bir tazminat davası açmış ve "bu tutarın, yatırım miktarının yanı sıra, şirketin kar beklentisini de içerdiğini de" açıklamıştır.

El Salvador

Orta Amerika Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında Inter-Amerikan Kalkınma Bankası'ndan alınan kredi koşullarına uymak için, 1998'den itibaren El Salvador'da suyun özelleştirilmesi sürecine başlamıştır. Ülkede suyun %90'ı kirli, enfeksiyon ölümlerine bağlı bebek ölümleri açısından Orta Amerika'da ikinci ve nüfusun sadece yarısına boru sistemi ile su taşınan ülkede, özelleştirme kapsamında suya yapılan 3 kat zamma karşı Su İşçileri Sendikası (SETA), önemli eylemler örgütlemiştir. Halkın kendi suyu üzerinde söz sahibi olma isteği ise anti-terör yasası kapsamında değerlendirilmiş ve eylemciler bu yasa kapsamında yargılanmıştır.

Arjantin

Cordova kentinin su kurumunun Suez'e satılması ile fiyatlar 2-3 katına çıkmış ve 1997'de

Halk Komisyonu'nda örgütlenen Cordovalılar, "Su hakkımızdır" diyerek ulusallaştırma kampanyası başlatmışlardır.

Meksika

Su özelleştirmelerini dünyada uygulayan ilk ülkelerden biri olan Meksika'da özelleşen dağıtım şebekesinin %20'si de Suez ile Vivendi'ye aittir. Özelleştirme sonucu fiyatlarda artmış ve sular kesilmiştir.

Kuzey Amerika

Kanada

Kanada'da yapılan özelleştirme işlemi diğer örneklerden farklılıklar taşımaktadır. Kanada'da, Devlet tarafından işletilen laboratuvarlar özelleştirilmiş, kamu çalışanı olan 113 laboratuvar elemanın yarısından fazlası birkaç ay içerisinde işten çıkarılmış, çalışan sayısı 41'e düşürülmüştür. Özelleştirme bu kez farklı bir alanda da olsa sonuç aynı olmuştur. İçme suyu kalitesi düşmüş; 2000 yılının Temmuz ayında Ontario kentinin Walkerton kasabasında içinde koli basili bulunduğu anlaşılan içme suyu 7 kişinin ölümüne, yüzlerce kişinin ağır şekilde hastalanmasına neden olmuştur.

Afrika

Güney Afrika

Güney Afrika'da özelleştirme işlemi 1990'ların sonuna denk gelmektedir. Güney Afrika'da da Suez şirketi sahne almıştır. 2000 yılından itibaren halkın önemli bir bölümü su ihtiyacını halka açık tuvaletlerden karşılamaktadır. Bu nedenle yaklaşık 2000 insanın Durban bölgesinde kolera ve tifüsten öldüğü kayıtlara geçmiştir. Bihar bölgesinde hükümetin Sheonath nehrini satmasının ardından nehirden balık avlayan, yüzen ya da çamaşır yıkayan insanlar hırsızlıkla suçlanmış tutuklanma ve hapis yatmayla karşı karşıya kalmışlardı. 100 bin insanın protestosu sonucu hükümet özelleştirmeyi geri çekmek zorunda kalmıştır.

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde özellikle yoksul bölgelerde ön ödemeli su sayaçlarının yerleştirilmesine karşı çıkanlar gözaltına alındı. Bu yeni cihazlara peşin ödeme ile yüklenen kontörler bittiğinde halk kolera mikroplu suyu içmek zorunda kaldı. Suya yapılan yüksek zamlar ve suya ulaşmak için ön ödemeli – kontörlü su sayaçlarının takılması sonucunda binlerce yoksul insan suya ulaşamadı ve sularını nehirlerden sağlamaya yöneldi. Kwa-Zulu Natal'da bu yüzden kolera salgını baş gösterdi, 140 bin insan etkilendi ve 250 kişi hayatını kaybetti. Kolera salgınının nedeni ise 17 yıldır parasız su sağlayan kanalın kapatılmasıydı. Yine Suez'e ait olan Johannesburg Su Şirketi, sağlığa aykırı biçimde hendek tuvaletler açtı ve böylece yoksulların tuvaletlerine su dökmelerini önledi! Buna karşılık belediye teknisyenleri, su sayaçlarını bozarak halka "kaçak" su bağladı.

Gana

Gana'da, yıllarca siyanürle altın elde edilen ülkede temiz suya ulaşmak bir hayli zorlaşmışken, Dünya Bankası kredi anlaşması yapmak için Gana Hükümetine ülkedeki kentsel su dağıtımının özelleştirmesini şart koştu. Bu reform programı, ülkeyi suyun sunumu karlı olan şehir suyu ile karlı olmayan kırsal bölgeler olmak üzere ikiye ayırdı. Suyun özelleştirilmesi kapsamında fiyatlar %95 oranında arttı.

Asya

Hindistan

Hindistan'da su ekonomisine Dünya Bankası ve tekeller müdahale etmesiyle suyun kullanımı, kırsal kesimlerin kullanımından kentsel kesimler ve endüstri lehine değiştirildi. Bu noktada yeni baraj inşaatlarına başlandı. Şu ana kadar 200 milyon insanı yerinden eden bu projeler, yaklaşık 1 milyar insanı da yerinden edecek şekilde planlanmaktadır.

Suez'in ülkeye girişini sağlamak için önce Delhi'de su ücretleri 7-10 kat artırıldı. Sonra su işletmesi Suez'e satıldı ve su ücretleri daha da arttı. Şirket, su ve elektrik ihtiyacını karşılamadı ve bu yükü kamu şirketlerine ödetti.

Mart 2000'de kurulan Coca Cola fabrikası, milyonlarca litre temiz suyu yasadışı bir şekilde aldı ve suyun miktarı 2/3 oranında azaldı. Suyun bol olduğu bölgede su kıtlığı yaşanması üzerine kadınlar, şirketin önünde oturma eylemine başladılar.

Avrupa

Fransa

Fransa'da Grenoble kentinde 1989 yılında su işletmesi Suez'e satıldı. Fiyatlarda yaşanan 2 misli artış yaşandı. Halkın politik ve hukuki bir savaşımı sonucunda şirket 2000 yılında belediyeye geri verildi.

Fransa'da büyük şehirlerde su işleri özel firmalara devredildi. Kırsal kesimler ve küçük yerleşim alanlarında ise hala bu hizmeti belediyeler veriyor. Özel firmaların su fiyatları belediyelerin su fiyatlarının %30 üstünde. Bu nedenle özel ve kamu kurumlarının hizmetleri ve bu hizmet karşılığında talep edilen fiyatı halk açık seçik görebiliyor. Fransa'da halk, suya %150 daha fazla ödeme yaparken, 5.2 milyondan fazla insan mikrobiyolojik açıdan kabul edilemez kalitede su alıyor.

İngiltere

İngiltere'de 1990'ların başında su ilk özelleştirildiğinde fiyatlar %150-450 arasında artarken şirket karları %692 arttı. Birmingham'da ön ödemeli kontör uygulamasına geçilince, insanlar maliyetli olduğu için sifon çekmek yerine saksılara dışkılamaya ve

saksıları sokaklara atmaya başladı. Bölgede dizanteri vakaları 6 kat arttı. Bu gelişmeler üzerine 1998'de sayaç uygulamasından vazgeçildi.

Lonrda'da milyonlarca hazır müşterisiyle 1999 yılında özelleştirme yoluyla satılan su dağıtım şirketi şimdi Alman enerji devi RWE'nin işletmesinde. Eskiye su dağıtım ağına şirket tarafından herhangi bir yatırım henüz yapılmamış. Aşırı yağmur yağdığına arıtım yetersizliği nedeniyle içme suyuna karışan yağmur suyu halkın sağlığını önemli oranda tehdit ediyor. Hepatit A hastalığı özelleştirmenin ardından iki kat arttı. Özelleştirmenin gerçekleştiği ilk yılda 21 bin evin suyu kesildi.

Almanya

Berlin'de 1999'da yapılan özelleştirmeler sonucu, su işletmesinin yarısı Suez şirketine satıldı. Bu dönemden sonra altyapı yatırımları yapılmadı; maliyet gerekçesiyle çalışanlar işten çıkarıldı ve fiyatlar arttı.

Avustralya

Sidney'de, su şirketini Suez'in almasından sonra, suda yüksek oranda parazit ve bakteri oluşumları görüldü.

Türkiye'de Durum

Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), 2007 seçim beyannamesinde, barajı bitirilen projelerin, sulama kısmını özel sektörün yatırımına açacağını, köy ve kentlerde içme suyunun kalitesinin artırılmasının hedeflendiğini, su ve kanalizasyon işletmeciliği başta olmak üzere çevre sektöründe, maliyetlerin düşürülmesi ve kalitesinin artırılması için kamunun yanı sıra özel kesimin de katılımının artırılacağını belirtiyordu. Ülkemizde su işletmelerinin özelleştirilmesi ise son birkaç on yıldır gündemdedir. Antalya'da, İzmir'de, Kocaeli'de yapılan; Edirne'de yapılması bir yolsuzluk operasyonu ile şimdilik ertelenen özelleştirmeler yakın zamanda su özelleştirmelerinin toplumsal gündemimizde daha fazla yer edineceğini gösteriyor.

Son yıllarda, Türkiye'de suyun özelleştirilmesi için Dünya Bankası planları dahilinde bir çok proje yaşama geçirilmeye başlanmıştır. Dünya Bankası, büyükşehirlerde "İSKİ modelinin", küçük belediyelerde ise "yerel yönetim birliklerinin" kurduğu şirketlerin su özelleştirmesinin ideal modelleri olduğunu savunuyor. Oysa bu modellerin faturalara yansımaları, gerçekte kâr dışında hiçbir amacın güdülmediğini gösteriyor. Örneğin Antalya'da dünyanın en büyük su şirketlerinin su işletmeciliği imtiyazına 10 yıllık süre ile el koymasından sonra su tarifelerine her ay yüzde 7'lik zam yapılmıştır. İki yılın ardından tartışmalar üst noktalara sıçradı ve yasalara aykırılık içeren tarife uygulaması dava konusu oldu. Yapılan anlaşmalar nedeniyle konu uluslararası tahkime taşındı.

2001'de en pahalı suyu, ÇALBİR sayesinde Çeşmeliler kullandı. 2001 yılında metreküüpü İstanbul'da 400 bin lira, Ankara'da 330 bin lira, İzmir'de 440 bin lira olan şebeke suyunu Çeşmeliler, 1 milyon 100 bin liradan kullandılar.

Kocaeli’de 1999 yılında Gama-Gürüş, İzmit Büyükşehir Belediyesi, Thames Water, Mitsui, Sumumito konsorsiyumu tarafından tamamlanan Yuvacık Barajı 2006 yılında şehre yetecek suyu tutamadığı için Kocaeli susuz kaldı. Barajın işletmesini yapan Thames Water şirketi ile 16 yıl üzerinden yapılan anlaşma gereği, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tüketse de tüketmese de 142 milyon metreküp su almak zorundaydı. Şirket bu anlaşmayı gerekçe göstererek şehre sağlamadığı suyun parasını istedi. Edirne Belediyesi tarafından 14 Şubat 2008 tarihinde yapılan ihaleyle su işletmesinin tüm haklarının 30 yıllığına üç firmanın oluşturduğu bir konsorsiyuma verilmesinin ardından yerel muhalefetin etkisiyle ihale 5 Mart'ta resmen yürürlüğe girmeden iptal edildi. Edirne örneği suyun özelleştirmesine karşı verilmesi gereken mücadeleye de bir örnek teşkil ediyor.

Kamuoyu Edirne’deki su özelleştirilmesini ise bu ihalede yolsuzluk iddiası ile göz altında alınan eski milletvekili Ahmet Özal’ın sözlerinden hatırlayacak. Ahmet Özal, ifadesinde Türkiye’de 3 bin belediyenin suyun imtiyaz hakkını satacağını ve bununla birlikte ön ödemeli sayaç satışının da olacağını bunun piyasada 90 milyar dolarlık bir pasta yarattığını söylüyor.

Yaşanan birkaç örnek bile suyun özelleştirilmesinin sonuçları üzerinde yeterince fikir sahibi olmamıza yetmektedir.

İstanbul’da son dönemde yaşananlar da dünyadaki diğer örneklerle benzerlik göstermektedir. Belediye, geçtiğimiz Kasım ayından itibaren geçerli olmak üzere İstanbul’da suya %134’ e varan oranlarda zam yapmıştır.

Büyükşehir Belediyesi’nin su tekellerinin 2009 Mart’ında İstanbul’a gelmesinden önce suya kabul edilemez oranlarda zam yapmasının nedeni, tekellerin iştahını kabartmak mıdır; yoksa suyun meta haline getirilmesi durumunda su fiyatlarının ucuzlayacağından bahisle kitle desteği mi sağlanmaya çalışılacaktır? Zam gerekçesi dünyadaki bir çok örnekte olduğu gibi kıtlık ve tasarruf olarak gösterilmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclisi’nce onaylanan tarife tablosunda kullanıcı gruplarının yer aldığı kolonun başlığı “Müşteri Grupları”dır. Bu bile zihniyeti net olarak ortaya koymaktadır. Suyun asıl sahipleri bir kalemde müşteri haline getirilmişlerdir. Tasarrufu teşvik etmek amacıyla düzenlendiği açıklanan tarifede sadece evsel tüketim kullanımı, miktara bağlı sınıflandırılmıştır. Oysaki İBB Başkanı kent nüfusunun %60’ının en alt barem olan 10 m³’ten daha az su kullandığını ve bu nedenle yoksulların zamdan etkilenmeyeceğini savunmuştur. İBB tasarruf amacıyla fiyatlandırma ile su kullanımını baskı altına almayı hedeflemiş, bu hedef için sadece evsel tüketimi kullanıma bağlı olarak kademelendirmiş ve ardından evsel tüketimin zaten az olduğunu söylemiştir. Türkiye’nin en büyük kentinde insanlar, ekonomik nedenlerle Türkiye ortalamasının altında su kullanmaya zorlanmaktadır.

Asgari ücretin net 435 YTL olduğu ülkemizde, İstanbul’da yaşayan 6 kişilik bir aile dünya ortalaması olan 150 litre / kişi-gün su kullandığında yalnızca tükettiği su bedeli 108 YTL/ay olmaktadır.

İstanbul, su hizmetlerinin özelleştirilmesi/ taşeronlaştırılması sonrasında yaşananlar için de oldukça kötü tabloların yaşandığı bir kent haline gelmiştir. Su hizmetlerini ihale ile taşeronlaştıran Belediye 2007 yılında yaşanan ve hala yaşanmakta olan ölümlü iş cinayetlerinden ders çıkarmamış; önlem almamıştır.

2007 yılını İSKİ taşere ettiği işler nedeniyle sürekli ölümle anılmıştır. İSKİ'nin 2007 yılından bugüne yaklaşık 13 aylık bir süreyi kapsayan bilançosu oldukça kötüdür: - 28 Şubat 2007, 5 yaşındaki Dilara DUMRUL, taşeron firmanın hiçbir güvenlik önlemi almadan açık bıraktığı rögara düşerek hayatını kaybetti.

- 11 Eylül 2007, atıksu kolektörünü temizlemekle görevli taşeron firmada çalışan Emrah AKIN, Hakan YILMAZ ve Sıddık BEGİÇ, gerekli iş güvenliği ekipmanları bulunmadığı için hayatlarını kaybetti.

- 27 Eylül 2007, Harita ve Kadastro Mühendisi Gülseren YURTTAŞ, Melen Projesi şantiyesinde kopan vinç kolu altında kalarak yaşamını yitirdi.

- 17 Ekim 2007'de Sarıyer'de hafriyat kamyonu 1 kişinin ölümüne yol açtı.

- 14 Ocak 2008, Salim TARIM isimli emekçi İSKİ şantiyesinde kayan toprağın altında kalarak hayatını kaybetti.

- 15 Mart 2008, Kepçe operatörünün doğalgaz borusunu delmesi sonucu Gaziosmanpaşa'da yaşanan ve 15 yaşındaki Oktay KORKMAZ'ın hayatını kaybettiği, 11 kişinin yaralandığı patlamanın sorumlusu yine bir taşeron firma ve İSKİ idi.

Sonuç

Yukarıda çeşitli ülkelerden verilen özelleştirme pratikleri ve sonuçları, suyun özelleştirilmesinin halk sağlığı açısından yarattığı tehlike hakkında fikir sahibi olmak için yeterlidir. Sağlık açısından sorgulanamaz bir yere sahip olan suyun, piyasa koşullarının insafına, su tekellerinin açgözlülüğüne terk edilmesinin sonucu; dünyanın her yerinde fahiş su ücretleri, suya ulaşamayan insanlar ve hızla artan salgın hastalıklar olmuştur.

Bir trilyon dolar pazar büyüklüğü ile ifade edilen su hizmetlerini sağlıklı ve güvenli olarak almak en temel yaşam hakkımızdır. Bizi yaratılacak olan pazarın büyüklüğü değil, suya rahat ve güvenli ulaşımımız ilgilendirmektedir. Halk, ekonomik kaygılardan bağımsız olarak temiz su elde edebilmeli, kullanılmış su, kullananın gelir seviyesine bakılmaksızın arıtılabilmelidir. Nasıl ki su kamuya aitse, su hizmetleri de özü itibari ile kamusal bir hizmettir ve kamuya ait kalmalıdır. Suyun da metalaştırılabileceği fikri insanlığa karşı işlenmiş bir suç olarak kabul edilmeli ve tarihin çöplüğünde yerini almalıdır.

**TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı*